

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Metsätaloutta koskevan lainsäädännön osalta on ensiarvoisen tärkeää, että lain velvoitteet ovat yksiselitteisiä. Uuden 10 c § 1 momentin osalta Metsähallitus toivoo selkeyttä siihen, mihin kirjaus lopulta velvoittaa. Metsähallitus katsoo, että momentissa tulee selkeästi tuoda esiin velvoite varmistaa rehevien lehtipuuvaltaisten metsien, korpien ja rantametsien tunnistaminen ja siten niiden hakkuista pidättäytyminen 2 momentissa mainittuna ajanjaksona. Lisäksi 1 momentissa tai lain perusteluissa tulisi kuvata arviointimenettelyjä ja asianmukaisia toimenpiteitä, jotka katsotaan riittäviksi linnuston huomioonottamiseksi. Nykyiset muotoilut ovat epäselvät, jättävät tilaa eriäville tulkinnoille ja tekevät käytännön työstä erittäin hankalaa.

Metsähallitus korostaa perusteluissa (s. 52–53) esiin nostetun luonnonsuojelun tietojärjestelmästä saatavan tiedon luotettavuuden ja ajantasaisuuden parantamista. Metsähallitus on 2.2.2026 antanut lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista, jossa on myös peräänkuulutettu luontotiedon hallinnan selkiyttämisen merkitystä.

10 c § 2 momentti on sinänsä kannatettava. Pidättäytymällä kyseisten metsien hakkuista mainittuina ajanjaksoina pystytään merkittävästi vähentämään pesien tuhoutumista. Metsähallitus kuitenkin esittää, että keskiravinteisia MT-kohteita ei sisällytetä rehevien metsien määritelmään. Lisäksi korpikohteilla tulee olla myös yhtäläinen vaatimus yli 50 % lehtipuuvaltaisuudesta.

Lisäksi momentti edellyttää täsmennyksiä. Rajoituksen piiriin kuuluville metsille tulee määrittää selkeä minimipinta-ala. Metsähallitus esittää minimipinta-alaksi 0,5 hehtaaria. Lisäksi Metsähallitus katsoo, että rajoituksen piirissä olevan alueen läpi tulee voida kuljettaa puuta olemassa olevaa ajouraa pitkin tai tehdä uusi ajoura, mikäli muita reittejä ei olisi kohtuudella käytettävissä. Läpiajon kieltäminen kokonaan voisi aiheuttaa merkittäviä hankaluuksia korjuuseen ja puun kuljettamiseen.

Korpien osalta tulee myös selkeyttää se, määritelläänkö sen turvekerroksen paksuuden vai suokasvillisuuden mukaan. Momentin tulkinnan tulisi olla käytännönläheinen. Ehdotus ei myöskään

saisi johtaa siihen, että metsänomistajat välttelevät luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden lehtipuuvältaisten metsien perustamista.

10 c § 3 momentissa säädetään, että puunkorjuun yhteydessä on 2 momentissa määriteltyinä ajanjaksoina säästettävä edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut. Tämä kirjaus on kannatettava. Perusteluihinkin (s. 55) tulisi kuitenkin selkeämmin kirjata, että säästettävät haavat ovat nimenomaan edellisen puusukupolven isoja haapoja. Lisäksi maalahopuun säästämällä tulee tarkoittaa maalahopuun keräämisen kieltämistä. Myös metsätuholain ja lahopuun säästämisen velvoitteissa ei saa muodostua toimijalle epävarmuutta.

10 c § 4 momentissa käsitellään mahdollisten tuhojen tahallisuutta, ja viitataan 1–3 momenttien velvoitteisiin. Metsähallitus pitää oleellisena, että luonnonsuojelulain 70 §:ssä on selkeä viittaus metsälain 10 c §:ään. Tämä varmistaa lainsäädännön selkeyden ja toimivuuden osana metsälain valvontaa. Momentin 4 teksti on Metsähallituksen näkemyksen mukaan hyväksyttävä, jos 1 momentin velvoitteet selkeytetään. Nykyinen muotoilu jättää epäselväksi mihin toimijaa veloitetaan.

10 c § 3–4 momenttien osalta perusteluteksteissä ei huomioida, että iso osa linnuista pesii maassa, eikä puissa, joihin perustelutekstissä kiinnitetään huomiota ja suositellaan lintujen todennäköiset pesäpuut säästettäväksi.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

14 § mainitaan, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa. Metsähallitus huomauttaa, että tämä toisi merkittävän muutoksen metsätalouden logistiikkaan, eikä kannata kirjausta. Epäselvää myös on, miten muutos edistäisi HE:n tavoitetta. Hakkuiden ilmoittaminen metsänkäyttöilmoituksella ei sido metsänomistajaa, vaan kertoo hakkuuajankohdasta. Nykyisellään metsänkäyttöilmoitus on voimassa kolme vuotta sen tekemisestä. Sääolosuhteet, markkinatilanne ja muut tekijät ohjaavat hakkuiden ajoittumista. Tämä jousto on tarpeen säilyttää toki siten, että 10 c § 2 momentissa mainitut kohteet olisi pesintäaikana jätettävä hakkuiden ulkopuolelle.

On myös tärkeää selkeyttää, koskevatko lain vaatimukset metsänkäyttöilmoituksia, jotka on tehty ennen lain voimaan tuloa. Jos laki koskee aiempia metsänkäyttöilmoituksia, nostaa se merkittävästi hakkuuoikeuden haltijan hallinnollista taakkaa, erityisesti momentin 1 tiedonkeruun osalta.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Metsähallitus pitää kannatettavana, että metsätaloutta koskevat linnuston huomioon ottamisen velvoitteet kootaan metsälakiin, mikä parantaa sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta toiminnanharjoittajille.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että luonnonsuojelulain 70 §:n tahallisuuskynnyksen täsmentäminen ja metsälain 10 c §:ään sisältyvät velvoitteet muodostavat yhdessä EU-oikeuden vaatimukset täyttävän ja käytännössä toteuttamiskelpoisen kokonaisuuden. Kun toimija on asianmukaisesti toteuttanut 10 c §:n mukaisen arvioinnin, soveltanut tilanteeseen nähden tarkoituksenmukaisia ennalta ehkäiseviä toimia sekä noudattanut pesinnän kannalta keskeisille ajanjaksoille säädettyjä kohde- ja menettelyrajoituksia, voidaan lähtökohtaisesti katsoa, ettei toiminnassa ole hyväksytty pesien vahingoittamisen tai lintujen tappamisen mahdollisuutta.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Metsähallitus pitää kannatettavana luonnonsuojelulain 82 §:n täsmennystä, jolla selkeytetään yleispoikkeuksen soveltamista ja tuetaan ennakoitavaa viranomais- ja oikeuskäytäntöä Voore Mets -ratkaisun jälkeen. Selkeyttä tarvitaan erityisesti tilanteisiin, joissa taloudellisessa toiminnassa voi aiheutua ei-tarkoituksellista häirintää.

Metsähallitus korostaa, että täsmennyksen soveltamisessa keskeistä on uhanalaisten ja harvalukuisiin lajien osalta ei-tarkoituksellisen häirinnän ”merkittävä vaikutus” -kriteerin käytännön arviointi. Jotta sääntely olisi sekä lintudirektiivin mukainen että mahdollistaisi metsätalouden toimet, lain perusteluissa ja tulevassa ohjeistuksessa tulisi kuvata:

- 1) millä kriteereillä merkittävyyttä arvioidaan (esim. lajin suojelutaso, paikallinen esiintyminen ja toimenpiteen kesto/laajuus),
- 2) miten lieventävät toimet (ajoitus, rajaukset, säästöpuut, menetelmävalinnat) huomioidaan arvioinnissa, sekä
- 3) miten kokonaisuus suhteutuu metsälain 10 c §:n velvoitteisiin niin, että pesien vahingoittamisen ehkäiseminen säilyy toiminnan suunnittelun lähtökohtana.

Yleispoikkeuksen tarkoitus on rajata poikkeuksen soveltaminen hallitusti niihin tilanteisiin, joissa vaikutus ei ole merkittävä ja joissa ennalta ehkäisevät toimet on toteutettu, mutta kuitenkin siten, ettei poikkeaminen samalla johda tarpeettomaan oikeudelliseen epävarmuuteen.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta. Hallituksen esitys on laadittu nopeassa aikataulussa elokuisen EU-tuomioistuimen Voore Mets -ennakkoratkaisun käynnistämisen prosessin seurauksena. Metsähallitus kiittää nopeasta ja laadukkaasta valmistelusta, sillä EU-tuomioistuimen ratkaisu aiheutti epäselvän juridisen tilanteen, joka on ratkaistava mahdollisimman pikaisesti. Hallituksen esittämät lakimuutokset vaikuttavat pääosin kannatettavilta, mutta kokonaisuus edellyttää vielä merkittävää selkeyttämistä ja arviointia käytännön toteutuksesta, jotta lain soveltaminen olisi selkeää. Metsähallitus toivoo esityksen pikaista viimeistelyä lausuntokierroksen jälkeen.

Pesintäaikaiset hakkuut

Lintujen pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia arvioiva työryhmä, joka aloitti työnsä syyskuussa 2025, on tuottanut aineistoa HE:n taustaksi. Metsähallitus toivoo, että nämä, mm. Luonnonvarakeskuksen, Suomen metsäkeskuksen ja Luonnontieteellisen keskusmuseon käynnissä olevat selvitykset huomioidaan jatkovalmistelussa.

HE:n perusteluista selviää, että ihmisen toiminnasta aiheutuva lintujen vuotuinen kuolleisuus tunnetaan heikosti. Asiantuntija-arvioiden valossa kyse näyttäisi kuitenkin olevan vähintään useista miljoonista, jopa yli 10 miljoonasta linnusta vuosittain. HE:ssä esitetyn erään arvion mukaan pelkästään vapaana liikkuvat kissat tappavat vuosittain yli kolme miljoonaa lintua.

Hakkuissa lintujen pesiä arvioidaan tuhoutuvan vuosittain jonkin verran yli satatuhatta. Tuhoutuvien pesien määrä vastaa suuruusluokaltaan 0,3 prosenttia Suomessa pesivien lintuparien määrästä. Metsätaloudessa on tärkeää kiinnittää huomiota keinoihin, joilla pesien tuhoutumista voidaan vähentää. Samalla on kuitenkin muistettava, että ihmistoiminta väistämättä vaikuttaa luontoon, eikä kaikkia vaikutuksia voida torjua. Lainsäädännön onkin oltava oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Sen on varmistettava metsätalouden ja koko metsäsektorin ympärivuotinen toiminta ja kilpailukyky.

Metsähallitus toteaa, että laissa tai sen perusteluissa tulee kuvata niitä arviointimenettelyjä ja asianmukaisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, jotka katsotaan riittäviksi linnuston huomioonottamiseksi, ja jotka mahdollistavat pesintäaikaisten hakkuiden suorittamisen muissa kuin rehevissä, lehtipuuvaltaisissa metsissä. Mikäli näitä ei kuvata selkeästi, voi laintulkinta olla haastavaa. Yksityiskohtaisempia esimerkkejä voidaan antaa käytännön oppaassa, joka HE:n perusteluissa mainitaan laadittavan toimeenpanon tueksi.

HE:n perusteluiden kohdassa 5.2 avataan ulkomaista lainsäädäntöä pesintäaikaisiin hakkuisiin liittyen. Maiden suojeluasetukset ovat kuitenkin noin 20 vuoden takaa eikä perusteluteksteissä

tuoda esiin, että ainakin osa esitetyistä maista on mahdollisesti valmistelemassa muutoksia lainsäädäntöönsä, Suomen tapaan, johtuen Voore Mets -ratkaisusta.

HE:n perusteluiden kohdan 2.2. (Metsätalous ja linnusto) alakohdassa Muu metsänkäsittely (s. 23) on kirjauksia kulotuksista ja ennallistamisesta sekä niiden mahdollisista vaikutuksista pesintäaikana. Lisäksi on arvioitu ennallistamisasetuksen toimeenpanon kasvattavan ennallistamistoimenpiteitä. Itse lakiluonnoksessa puhutaan metsän hakkuusta sekä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä. Lailla on merkitystä myös luonnonsuojelualueilla toteutettaviin kesäaikaisiin luonnontilan parantamisen toimenpiteisiin, joihin liittyy puunkorjuuta ja metsien käsittelyä. HE ei kuitenkaan ota selkeästi kantaa näihin toimenpiteisiin metsätalouuskäytössä olevilla kohteilla tai luonnonsuojelualueella.

HE:n perusteluiden taulukossa 1 on listattu uhanalaiset metsälajit ja viitataan vuoden 2019 uhanalaistarkasteluun lähteenä. Listasta on kuitenkin jätetty pois tönnyrtiäinen (VU) ja kuhankeittäjä (EN).

Hallituksen esityksen vaikutuksista uusiutuvan energian hankkeisiin

Metsähallitus huomauttaa, että HE:ssä on käsitelty vain lyhyesti vaikutuksia energian siirtoverkkojen rakentamiseen, mutta sivuutettu kokonaan se, että ehdotetuilla lakimuutoksilla voi olla välillisiä, mutta huomattavia vaikutuksia uusiutuvan energian hankkeiden kehittämiseen, aikatauluun ja lupamenettelyihin riippuen, miten lakiehdotusta tulkitaan. HE:ssä ei ole käsitelty, miten metsälain 3 §, jonka mukaan ”laki ei estä metsätaloukseen ottamista muuhun käyttöön”, suhteutuu ehdotettuun uuteen lainsäädäntöön. Metsähallituksen käsityksen mukaan metsälain 3 § merkitsee sitä, että esimerkiksi tuulivoimahankkeissa metsätaloukseen otetaan muuhun käyttöön voimalapaikkojen, sähköasemien, varastoalueiden, tie- ja kaapelireittien, siirtoverkkojen ja muun hankkeen kannalta tarvittavan infran rakentamiseksi. Näin ollen, ehdotetun uuden metsälain 10 c §:n ja sen mukaisten rajoitustenkaan ei tulisi soveltua tällaiseen muuhun käyttöön ottamiseen. Metsälain 3 §:n perusteella jää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi, mitä kaikkea rakentamista ”muuhun käyttöön ottaminen” kattaisi. Vastaavan periaatteen tulisi soveltua mahdollisimman kattavasti myös muiden uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamiseen, kuten esimerkiksi aurinkovoimahankkeisiin. Metsähallitus korostaa, että HE:n perusteluissa on erittäin tärkeää tuoda esiin metsälain 3 §:n merkitys ja, että se kattaa mahdollisimman laajasti kaikki uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisen kannalta tarvittavat rakentamistoimenpiteet. Erikseen todetaan lisäksi, että Metsähallituksella on tehtäviä puolustusvoimien tarpeisiin, jotka voivat myös olla metsälain 3 §:n mukaisia muuhun käyttöön ottamisen paikkoja.

Erityisesti tuulivoimaa rakentuu Suomessa pääosin metsätaloukseen ja tämä edellyttää merkittävää metsänkäsittelyä (mm. tiet, nostoalueet, maakaapelireitit, sähköasemat). Hankkeiden rakennusvaiheen hakkuut voivat siirtyä useilla kuukausilla, mikä vaikuttaa hankkeiden aikatauluun ja kustannuksiin (mm. vuokratkustannukset, urakoitsijoiden uudelleenjärjestelyjen kustannukset, viivästykset komponenttien toimituksissa, sähkönmyyntitulojen viivästyminen). Riippuen, miten ehdotettua lainsäädäntöä tulkitaan uusiutuvan energian hankkeiden osalta, se voi lisätä myös painetta entistä tarkempiin linnustovaikutusten arviointeihin ja pesien tunnistamiseen hankkeiden suunnitteluvaiheessa.

Metsähallitus korostaa, että linnustovaikutusten arvioinnit ovat Suomessa jo nykyisin erittäin vaativalla tasolla ja niitä edellytetään viranomaistoiminnassa useamman vuoden ajalta. Metsähallituksen kokemuksen mukaan käytäntönä ovat linnustoseurannat vähintään kahden vuoden ajalta. Mahdolliset lisävaatimukset voivat viivästyttää hankekehitystä entisestään. Nykyisin tuulivoimahankkeen lupaprosessi (YVA, Natura-arviointi, kaavoitus, rakennusluvut) kestää vähintään viisi vuotta. Vastaavat vaikutukset kohdistuvat hankkeiden edellyttämien siirtoverkkojen suunnitteluun ja rakentamiseen ja viivästyttävät entisestään uusiutuvan energian hankkeiden liittymispisteiden saatavuutta ja lisäävät kuormitusta lupa- ja muutoksenhakuviranomaisiin. Lintudirektiivin tulkinnan tiukentuminen Voore Mets -ratkaisun myötä myös viranomaisten odotetaan hankkeiden luvituksen osalta suhtautuvan tarkemmin siihen, missä tilanteissa toiminnan voidaan katsoa aiheuttavan tahallista pesien vahingoittamista, mikä lisää luvituksen varovaisuutta ja tarvetta poikkeuslupien hakemiseen.

HE:ssä viitataan Suomen tavoitteeseen lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja osuuden Suomen energian tuotannosta odotetaan kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa. Metsähallitus huomauttaa, että energiantuotannon kasvu Suomessa perustuu erityisesti maatuulivoimatuotannon kasvuun (esim. VTT KEITO, saatavilla osoitteesta <https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/T443.pdf>).

Ehdotetuilla lakimuutoksilla tuleekin varmistaa, että maatuulivoiman kapasiteetin kasvua rajoitetaan mahdollisimman vähän ja että ehdotetut säännökset ovat linjassa Suomea sitoviin päästövähennys- ja uusiutuvan energian tavoitteisiin sekä hallitusohjelman kirjauksiin.

HE:ssä ei käsitellä myöskään tarkemmin ehdotettujen uusien velvoitteiden suhdetta RED III -direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan täytäntöönpanevan luonnonsuojelulain 70 §:n 5 momenttiin, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitetun lajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt. Mikäli metsälain 3 § ei rajoittaisi edellä kuvatusti metsälain 10 c §:n soveltumista uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamiseen riittävän laajasti, ehdotetut uudet velvoitteet olisivat osin päällekkäisiä ja ristiriitaisia luonnonsuojelulain 70 §:n 5 momentin kanssa, mikä aiheuttaisi epäselvyyksiä lain tulkinnasta uusiutuvan energian hankkeissa. Kuten HE:ssä on todettu, mainittu 5 momentti perustuu oikeudellisesti lintu- ja luontodirektiivien kanssa samantasoiseen Euroopan parlamentin ja neuvoston RED III -direktiivin 16 b artiklan 2 kohtaan, ja kansallisessa lainsäädännössä tulee yhtä lailla tunnistaa RED III -direktiivin tavoitteiden täytäntöönpano. EU-komissio onkin osana puhtaan teollisuuden ohjelmaa kehottanut jäsenvaltioita RED III -direktiivin mahdollisimman kattavaan ja täysimääräiseen implementointiin.

Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että ei-tarkoituksellisen häirinnän määrittelyksi ja mitigoinniksi toistuvasti samaa pesää käyttävät lintulajit tulisi määritellä LSL 70.3 §:ssä mainitulla valtioneuvoston asetuksella mahdollisimman pian. Lintulajien sääntelypohjaisen määritelmän puuttuminen aiheuttaa nykyisin vaihtelevaa viranomaiskäytäntöä.

HE:ssä ehdotetaan LSL 82 §:n yleispoikkeussäännöstä tiukennettavaksi lisäämällä säännöksen määritelmä ”tavanomainen”, millä pyritään rajoittamaan säännöksen soveltumista suuripinta-alaisiin rakentamishankkeisiin mainiten esimerkkeinä laajoista rakennuksista koostuvat datakeskukset ja jatkossa mahdollisesti laajapinta-alaiset aurinkovoimalat. Uusiutuvan energian säännösten tiukentamisen sijasta, Metsähallitus pitää tärkeämpänä, että lakiehdotuksessa tulisi RED III -

direktiivin tavoitteiden mukaisesti mahdollistaa yleispoikkeussäännöksen soveltuminen mahdollisimman kattavasti maatuulivoiman ja siirtoverkkojen rakentamiseen.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Riski Johansson Hanna
Metsähallitus